

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА МНОГОЕЗИЧИЕТО ВЪВ ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

Без да има правно обвързващо действие, този документ декларира обществен ангажимент да се допринася активно и конструктивно за разработването на политики за многоезичие във висшето образование. Декларацията може да бъде подписвана от всички, които се интересуват от многоезични умения и епистемологии, езиково многообразие и зачитането на езиковите права, и по-специално от (а) изследователски/академични звена, организации, федерации, асоциации (със или без статут на юридическо лице), (б) отделни лица, в качеството им на членове на академични звена и други социални органи, активно ангажирани с езиците в образованието.

ПРЕАМБЮЛ

Политиките за интернационализация, които представляват интерес за все повече висши учебни заведения (ВУЗ), както и за националните и наднационалните политически агенции, имат за цел - или поне така се твърди - да повишат качеството на висшето образование в един все взаимнообвързан свят. В Европейския съюз (ЕС), инициативите на политиката за интернационализация имат за цел да постигнат по-голяма равнопоставеност между системите за висше образование в контекста на "Европейското образователно пространство", като насърчават транснационално сътрудничество, партньорства между ВУЗ-овете и сътрудничество между държавите-членки на ЕС, за да успеят да създадат "приобщаващи национални системи за образование и обучение". Въпреки това, интернационализацията все повече води до статут на английския език като "лингва академична", до използването на английския като език на преподаване и до обща "англицизация" на висшето образование. Въпреки нарастващия брой доказателства за недостатъците на употребата изключително на английски в преподаването, научните изследвания, академичните публикации и създаването на контакти и работни мрежи, тази употреба все повече се подкрепя от националните власти и политиките, лансирайки предположението, че английският език е средство за икономическо развитие, модернизация и световна комуникация. Въпреки това, използването на английски за сметка на официални и национални езици, както и за сметка на регионални или малцинствени езици, може да доведе до изоставяне и отхвърляне на езиковите права в определени сфери. Освен това, използването на английски за сметка на други езици, независимо от тяхното ниво на натрупан културен капитал, води до последици за езиковото и културното многообразие, както и до обедняване на социалното и епистемологичното познание.

ОБЩО ИЗЯВЛЕНИЕ

Подписалите Декларацията за многоезичието във висшето образование изготвена от Европейската платформа на гражданското общество за многоезичие (ЕПГОМ) подкрепят основните принципи на "Хелзинкската инициатива за многоезичие в научната комуникация"¹ и се ангажират да допринасят

¹ Резюме на Хелзинкската инициатива за многоезичие (<https://www.helsinki-initiative.org>): (1) Да се подпомага разпространението на резултатите от научните изследвания в пълната полза на обществото, като се гарантира, че: а) изследователите имат заслуги за разпространението на резултатите от научните изследвания извън академичните среди и за взаимодействието с традициите, културата и обществото, и б) се осигурява равен достъп до изследователски знания на различни езици. (2) Да се защитават националните инфраструктури за публикуване на изследвания с местно значение, като се гарантира, че: а) научните списания с нетърговска цел и книгоиздателите разполагат с достатъчно ресурси и подкрепа, необходими за

за към политически решения и практики, които са в съответствие с Препоръка CM/Rec(2022)1, приета от Комитета на министрите на Съвета на Европа, относно "Значението на многоезичното и межкултурното образование за демократичната култура" (The importance of plurilingual and intercultural education for democratic culture).² По отношение на висшето образование, по-специално, подписалите се страни се ангажират да:

- защитават и подкрепят използването на няколко езика освен официалния(те) език(ци) на висшите училища в управлението, научните изследвания и публикациите, преподаването и обучението, както и в комуникацията;
- осигуряват и укрепват многоезичието, особено в преподаването и ученето, както и в транснационалното сътрудничество в областта на научните изследвания;
- разчитат на използването на езикови технологии и услуги за преподаване и учене, които улесняват използването на различни езици.

ПОВИШАВАНЕ НА ОСВЕДОМЕНОСТТА

Подписалите Декларацията на ЕПГОМ за многоезичието във висшето образование се ангажират да допринасят за повишаване на осведомеността на ръководствата на своите университети, както и на осведомеността на лицата, отговарящи за езикови политики, езиково управление и разработване на учебните програми, на директорите на изследователски звена, учените, изследователите, студентите, преподавателите и административния персонал, както и на гражданското общество, че:

- 1) Владееенето на официалния/националния език, на родния/наследствения език или на който и да е друг усвоен език не осигурява епистемологична грамотност на този език, която включва много различни дискурсивни практики от местните грамотности. И двата вида грамотности обаче са важни за създаването на смисъл в образователния контекст, както от учащите се, така и от преподавателите.
- 2) Когато се преподава или учи на език, различен от собствения, не може и не трябва да се очаква създаването на разновидност на този език равняваща се на матерен език.
- 3) Важно е студентите и служителите в университетите да бъдат насърчавани да използват всички езици и езикови разновидности, които имат в репертоара си, за смислено общуване в различните сфери на академичния живот.

КОНКРЕТНИ ПРЕПОРЪКИ

Подписалите Декларацията на ЕПГОМ за многоезичието във висшето образование правят следните препоръки, които да бъдат приети от личности или звена отговорни за изготвянето на политики, от транснационални, национални или държавни организации, агенции, университети, изследователски институти, и агенции финансиращи научни изследвания и изследователи:

1. Да се осигуряват възможности различни езици (не само английски) да бъдат средство за обучение в програми, курсове, модули, наред с официалния език на институцията.

поддържане на високи стандарти за контрол на качеството и изследователския интегритет, и б) националните научни списания и книгоиздатели са защитени при прехода към отворен достъп. (3) Да се насърчава езиковото разнообразие в системите за оценка, анализ и финансиране на научните изследвания, като се гарантира, че: а) в процеса на експертна оценка високото качество на научните изследвания се оценява независимо от езика или канала на публикация и б) при използването на системи базирани на метрики, публикациите в списания и книги на всички езици се вземат предвид до достатъчно висока степен.

² <https://www.coe.int/en/web/education/-/new-council-of-europe-recommendation-on-the-importance-of-plurilingual-and-intercultural-education-for-democratic-culture>

2. Във всички образователни институции има много "невидими" езици на които трябва да се даде възможност да станат видими и да бъдат признати.
3. Да се осигуряват предпоставки за избор на език, за да се гарантира качеството на образованието.
4. Да съществува увереност, че преподавателите, които предлагат курсове на езици, различни от официалния(те) език(ци) на институцията, имат епистемологични познания по тези езици.
5. Да се оказва помощ на чуждестранните студенти да се интегрират в академичната общност и следователно да им се предлага подкрепа и възможности за интензивни езикови курсове.
6. Да се избягват изцяло едоезични и еднокултурни образователни практики (напр. предоставянето на библиографии, езикови технологични приложения и видеоклипове да бъде на различни езици).
7. Изследователските групи в университетите да бъдат насърчавани да решават какъв език или какви езици да се използват в различни ситуации (по време на срещи и взаимодействия, разпространение на резултати от изследвания, публикуване на резултати).
8. Да се насърчава превода и паралелната употреба на езиците и да се инвестира в приложения на езикови технологии.

Декларацията е преведена от английски език от:
Проф. Николай Славков (University of Ottawa)

Използвани електронни помощни средства за този превод: [deepl.com](https://www.deepl.com/) и [linguee.com](https://www.linguee.com/)